

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Szőkegyényi-utca SIMON-ház Kunz József nr
kereskedésével szemben.

HIRDETÉSEK,

előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szelemi részét illető
minden közlemények ide intézendők.

Érmentetlen levelek csak ismert kézektől
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár

Helyben hához hordva vagy vidékre
postán küldve

Egész évre	10 ft — kr.
Félévre	5 ft — kr.
Negyedévre	2 ft 50 kr.
Egy órára	1 ft — kr.

Hirdetési díj:

Or-hasábsopettisor egyszeri beiktatásért 6k.
Bélyegdíj minden hirdetésért két óra 30 kr.
Nyitólár 4 hasábsopettisorért 20 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
mjdonság sora 50 krajosár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Szerda, Aprilis 24.

81. szám

A pénzügyminiszter választói között.

Nagybánya, apr. 22.

Vekerle Sándor pénzügyminiszter a hétfőn délben érkező vonattal jött meg. A város ünnepi díszben volt.

A minisztert a megye területén, a hol csak átutazott, Nagy-Károlytól Nagybányáig minden állomáson rendkívül ünnepélyesen fogadták; az órházak és állomások fel voltak lobogóva Nagy-Károlyban, a Perlaky országgyűlési képviselő kíséretében érkező minisztert Domahidy főispán üdvözölte, mint a megye büszkeségét. Megjelent továbbá a két nőgyelet tizenkét tagu küldöttsége, élén Ujlalussy-Uray bárónéval, ki csokrot nyújtott át. A miniszter a figyelmet rövid, de meleg szavakban köszönte meg, utalva arra, hogy a közérdek sérelme nélkül, mindig lelken fogja viselni a vidék különleges érdekeinek előmozdítását is. A minisztert Nagy-Károlytól kezdve Domahidy főispán és Ujlalussy alispán is elkísérték s az egyes szolgabírói kerületek határára az illető főszolgabírák üdvözölték a után csatlakoztak a menethez. Így Zsadányban Kovács, Apában Popp és Sikarlón Schmidt főszolgabírák üdvözölték. Különösen szíves volt a fogadtatás Szatmáron, a hol nagy közönség élén Böszörményi polgármester tartotta az üdvözlő beszédet. Péchy Judit k. a. díszes csokrot nyújtott át a miniszternek. A pompás villasreggelinél a város legelőkelőbb hölgyei, Korányiné, Farkasné, Tabajdiné, Ungerné s négy szép kisasszony szolgálták ki a vendégeket. Pohárköszöntőt mondta Böszörményi és Jandrics apát a miniszterre, Wekerle miniszter pedig a Wekerlekre. Lelkes éljenzések között rohogott el a vonat Szatmárról. Aranyos Medgyesen Jó sika, Szinyérváralján Lánckzy Sándor, Sikarlón Székely gör. keleti esperes üdvözölték a minisztert, a kinek kísérete, mire Nagy-Bányára érkeztek, 30-40 főre szaporodott. Legelőkelőbb volt a fogadtatás Nagy-Bányán a hol a pályaudvart nagy sokaság lepte el. Turmann polgármester üdvözlő beszédére felharsant a lelkes éljenzések, mely lépten-nyomon kísérték a minisztert az egész városban át, Bittsánszky főbányatanácsos házáig, hol a miniszter megszállt.

Délután két órakor a miniszter tiszteletére 50 tenitékű díszbél volt Bittsánszky bányatanácsosnál, a melyen Domahidy főispán, Ujlalussy alispán, Boross, Teleki, Perlaky, Domahidy István országgyűlési képviselőkn kívül a város, a vidék s megye előkelőségei vettek részt. Bittsánszky bányatanácsos a minisztert, Ujlalussy alispán, a miniszter nejét és gyermekeit éllette. Ót órakor a vendéglő nagytermében rendkívül népes választógyűlés volt, a hová Wekerle minisztert küldöttség hívta meg ünnepélyesen. A lelkes éljenzések között megjelent minisztert Bittsánszky pártelnök üdvözölte s Ujlalussy alispán, mint Nagy-Bánya diszpolgára felajánlotta a jelöltséget, a mire a miniszter az emelvényre lépett s köszönetét fejezte ki a szíves fogadtatásért, megtartotta beszédét, mely következőleg hangzik:

Uram, Polgártársak!

Az alkotmányos szokások iránti kötelességet vezetett ide önköz, hogy akkor, midőn a bár nem politikai irányom és működésben, de hivatalos minőségemben beállott változás folytán, a politikai illemnek megfelelőleg, képviselői mandatumomat letettem, kettős kötelességet teljesíttem.

Először is, hogy mint a ki közel két éven át szerencsés voltam e kerületet képviselni s a kit — méltóztatásuk meggyőződve lenni — nem a választó polgárok iránti figyelem hiánya, hanem a közpályán való leköltöttség gátolt a választóimmal való sűrűbb érintkezésben, beszámoljak nemcsak saját, hanem politikai pártomnak s a kormányának

működéséről is, s másodsor, hogy miután bátor vagyok ezentulra szíves bizalmukra s a mennyiben azt szerencsés leszek elnyerni, e kerület mandátumára reflectálni, elmondjam politikai nézeteimet a jövőben követendőkre nézve.

A kérdés könnyebb áttekinthetése végett kapcsolatosan fogok nyilatkozni. Mind-egyikről a multra és jövőre nézve: de egész ösztönözéssel fogok mindkét irányban nyilatkozni, igyekezni fogok leplezetlen eredetiségben a helyzet teltüntetni, elzátkozom a szépitgetéstől s tartózkodni fogok a helyzet rózsás színben festésétől s az ígéretekől, mert az egyiket tiltja a közügyek tárgyalásának komolysága, a másiktól visszatart a választópolgárim itélőképessége iránti kötelességet.

Pénzügyi viszonyaink rendezése, államháztartásunk mérlegének helyreállítása, közgazdasági és kulturális viszonyaink fejlesztése s harmadsor a monarchia és hazánk védőképességének emelése voltak azok a kérdések, melyek közé a lefolyt két esztendő politikai tevékenységem csoportosult és ezek azok az egészükben meg nem oldott kérdések, melyek a közélet jövőnek is politikai signaturáját adandják.

A pénzügyi helyzet gyökeres reformjának kiindulási pontját az államháztartásunk minden tekintetben rendszeres kezelése a költ ségvetések realis előirányzása képezte s a megtakarítások lehető legszigorubb mértékének alkalmazása, másrészt pedig a bevételek fokozása lehettek és lehetnek csak azon eszközök, melyek a kitűzött cél elérését biztosítják. S én el merem mondani t. uraim hogy ez a program, a mennyire azt csak a viszonyok betartatni engedik s a mennyire a csak egy a viszonyok esélyeinek mindig kitétt politikai program valóságát jőzanul meg lehet kívánni szorosban be is lett tartva.

Az utolsó két év kezelése tanuskodik a mellett, hogy a költségvetés keretének szoros betartása mellett mellőztetettek a bár korábban sem indokolatlan, vagy meddő okokra fordított, de a rendszeres kezelés érdekében mégis mindenáron elkerülendő túlkidadások. Sőt miután a közéletben nem kisebb feladatot képez a kivívott eredmények marandó biztosítása, mint a kitűzött célok elérése, a kormány nem érve be azzal, hogy két év eredménye tanuskodják a kezelés rendszeressége mellett, hanem úgy saját belkezeltésében, mint a pénzügyminiszter s az állami számvévszék ellenőrző tisztének tüzetesebb szabályozása által oly intézkedéseket léptett életbe, a melyek jövőre nézve is alkalmas módot szolgáltatnak a túlkidadások elkerülésére s a törvényhozás budgetjogának a lehető legteljesebb mértékben való megővására.

A betervezett költségvetés tanuskodik a mellett, hogy a pénzügyi kibontakozásnak eszközeit a realis előirányzatot, a megtakarításokat s a bevételek fokozását is a lehető mértékig valósítottuk. A tényleges eredmény igazolják, hogy a bevételeket nem vérmes alapon, hanem az óvatos előrelátás mellett bizton remélhető mértékkel vesszük fel.

A kiadásoknál mellőzni igyekeztünk minden nélkülözhetőt, de gondot kelle fordítanunk arra, hogy pillanatnyi eredmények miatt ne zavarjuk meg az állami élet folytonosságát, ne vágjuk el a nemzet kulturális és gazdasági fejlődésének léteit. S itt ismét elmerem mondani, hogy minden kiadást, mely e szempontok veszélyeztetése nélkül mellőzhető volt, megszüntettünk, vagy kellő mértékére reducáltunk.

Sőt a kiadások apasztásának terén is tovább mentünk, vizsgálat tárgyává tettük, mely kiadások apasztatók az intézmények változtatása, mely, különben okvetlenül előálló új kiadások mellőzhetőek az intézmények új berendezése által. A posta és távúrá egyesítése, több vasut államosítása, az államjavak kezelésének egyszerűsítése, a pénzügyi adminisztratio célbavett reformja, mind oly intézkedések, melyek a mellett, hogy egyéb célok megvalósítását is elősegítik, a kiadások apasztásának s illetőleg a különben mulasztatlanul előálló nagyobb kiadások elkerülésének egyik tényezőjét képezik! Ugyancsak a kiadások lehető apasztása s e mellett azon ugyancsak az államháztartás rendezettségére érdekében mellőzendő eljárás megszüntetése végett, mely szerint az államadók törlesztési hányadát újabb adósság által fedeztük, felhasználjuk a pénzügyi piacra kínálkozó első alkalmat egy nagyobb szabású conversionalis műveletre.

Ezen művelet, mely nagyobb részében immár sikerrel befejeztnek mondható, nem kizárólag a kamatok terhének apasztására, hanem e mellett a törlesztési részletek kitolására is van ugyan fektetve, de nézetem szerint csak helyes irányu megoldása a kérdésnek, ha a pénzügyi készségeit e tekintetben sem hagyjuk felhasználatlanul, hanem az állam egy határozott s alig teljesíthető köteleváltjuk fel, mely az állam igényeinek inkább alkalmazkodik, a mennyiben a határozott kötelezettséget kisebb évi törlesztésre szorítja, de megengedi, hogy ha az állam teheti, többet is törlesztessen. Meg nem engedettnek tartottam volna a kínálkozó alkalom felhasználásának elmulasztását, mert azon állami finánciákra hatványozva nehezülő módozattól, hogy a törlesztett adósságok helyett évről-évre mintegy 13 millió effectív forinttal felérő újabb adósságot contractunk volna más módon szabadulni.

A pénzügyi kibontakozás másik és pedig positiv eszközének, a bevételek szaporításának körét illetőleg csak arra vagyok bátor utalni, hogy a nehezebben elvis lhető egyenes adószolgáltatásk helyett, a könnyebben elviselhető közvetett adószolgáltatásokat növeltük s itt is kiváló gondnal voltunk arra, hogy a positiv teherviselés növelése helyett inkább elsősorban a visszalések megátalása útján érjük el azt a jövedelmi többletet, mely államháztartásunk rendezésének fő és az állampolgárok áldozatkésztségének megtisztítése mellett sem mellőzhető eszközt képezi.

Tudom én tisztelt Uram, hogy e legutóbbi két év alatt alkotott adótörvények a bor- és lusaadónak, némely bélyeg- és illetéki szolgáltatásoknak, a dohányáraknak, a cukor és szeszadónak emése által lényegesen fokozták a közszolgáltatásokat; de akkor, midőn az állam rendes bevételei nem hogy a fokozottabb védelmi kiadásoknak, a növekedő kulturális és közgazdasági szükségleteknek kielégítésére voltak elégségesek, hanem a mindennapi kenyér beszerzésére is alig nyújtottak biztos fedezetet, a pénzügyi kibontakozásra a közterhek fokozása nélkül komolyan senki sem gondolhatott, s a kérdés csak az lehetett, hogy a közszolgáltatások elviselhető módon, káros visszahatások nélkül emeltesse nek, anélkül, hogy utját szegnék az állami gazdasági fejlődésnek, veszélyeztetnék, elvonják az egyesnek megélhetési feltételeit. S én azt hiszem, hogy a felsorolt törvények az adott viszonyok közt a lehető legkevésbé terhes módon oldották meg a kérdést, ugy- szólván érintetlenül hagyták az élet elsőrendű szükségleteit, gazdasági hatásuk nem lesz romboló, sőt ellenkezőleg némelyikük még gazdasági szempontból is idős hatású leendő, egy a cukoradó törvény az által, hogy a terményadóra térünk át, lehetővé teszi számos gyár létesülését, az által saját szükségletünk fedezését s az állami bevételek fokozását, a szeszadótörvény pedig a mellett, hogy védelmet nyújt a gyengébb s különösen a gazdasági szeszgyárak fennállhatására, biztosítja azt, hogy az Ausztriában fogyasztott szesznek legalább egy részét jövőre is mi termelhetjük.

Engedjék meg, hogy most, az előadottak után, levonjam a tett intézkedések mérlegét s képét nyújtsam az ezentul teendőknék.

A tett intézkedések pénzügyi eredménye az, hogy szilárd és tartható alapra fekt tük háztartásunkat s egy hatalmas lépést tettünk az egyszony helyreállítására; sziúre szorult kör választ el e cél teljes elérésétől s a tett intézkedések az esetre, ha a takarekosság követelményeit szorosban szem előtt tartandjuk, ha újonnan előálló szükségleteink megállapításánál a viszonyainknak és tehetségünknek megfelelő mértékét betartandjuk, a feltárt jövedelmi források helyes kezelése mellett eléggé kiadó jövedelmi forrást szolgáltatnak az egyszony teljes helyreállítására.

S ezzel, uraim, egyuttal röviden megjelöltem a pénzügyi szakma körében jövőre szem előtt tartandó teendőket is.

Nem új jövedelmi források kutatása és feltárása, hanem a már feltártaknak kiadott hasznosítása kell, hogy képezze egyelőre a követendő irányt.

De hogy ezek a jövedelmi források eléggé kiadó legyenek, hogy a közterhek eddigi fokozásánál marandóbban megállapodhassunk:

először is a tanúságot kell levonnunk ahból a pénzügyi rendezetlenségéből, melyből

kibontakoztunk s ez a tanúság, melynek a közvéleménybe kell mennie s a közvélemény kívánalmainak is korlátot kell szabnia, az, amit egyébként már az imént is érintettem, hogy nem elég a takarekosság legszorosabb mértékére szoritkozunk, hanem köztintézményeink berendezésében és fejlesztésében, a modern intézmények meghonosításában s általában a nemzeti előhaladás munkálásában, az állami háztartás rendelkezésre álló eszközeivel arányban levő lépésben szabad csak haladnunk, mert a nemzet életfeltételeit veszélyezteti az, a ki erőnkkel arányban nem álló haladásra int.

Másodsor a lehető leghatékonyabban kell valóstanunk azt az elvet, hogy adjuk meg az államnak, a mi az állam s az egyesnek, a mi az egyes s az elv az államot megillető jogos jövedelmek megővásában, a nagy közvélemény egész erkölcsi súlyának közreműködését, másrészt pedig a pénzügyi adminisztratio reformját teendő szükségessé.

Ma, tisztelt uraim, midőn az állami szolgáltatások hosszu és szakadatlan láncolata az életnek ugy szólván minden nyilvánlatára kiterjed; ma, midőn az állami szükségletek nagysága mellőzhetetlenné teszi, hogy ha csak a kiszolgáltatásokat újra meg újra növelni nem akarjuk, első sorban az államot jogosan megillető jövedelmek biztosításán rádóznunk: ma nincs az a jól szervezett és figyelmeztett pénzügyi testület, mely magában véve elég ndó lenne az állam jogainak megfelelő biztosítására: ma az egész adminisztrationak tetteleg és erkölcsi s a nagy közvéleménynek hazafias és erkölcsi súlyának egész tekintélyével közre kell hatnia a cél eléréséhez végett. De viszont elismerem, hogy a szolgáltatások nagysága és sokasága az államra is azt az erkölcsi kötelességet rója, hogy egy jó, olesó és gyors adminisztratio minden hatékony eszközeivel törekedjék arra, hogy az államot megillető jogok biztosításán sérelmet, hogy a közegyek netalán helytelen eljárása ellenében ne a jogorvoslatok rendes útja képezze az egyedüli menedéket, hanem hogy a törvényeknek helyes és a jogosság korlátai közt való a kalka mázasa már lehetőleg eleve biztosítsák, s hogy a bajok a lehetőségig ott is elháríttassanak, a hol a rendes jogorvoslatok igénybevételét részint a sérelem jelentősége, részint az adóznak szegény, értelmetlen volta teszi a gyakorlati életben alkalmazhatatlanná.

E cél teljes elérését tűzte ki a kormány a pénzügyi adminisztratio reformjáról előterjesztett javaslatával, melynek alapelvei, hogy a pénzügyi adminisztratio a helyi viszonyok és körülményekkel folytonos contactusba, az állami politikai adminisztratioval szerves összeköttetésbe hozassák s e mellett a pénzügyi érdekek veszélyeztetése nélkül, a közvetett adók tekintetében is a törvényhatóságok ellenőrzése alá helyeztessék.

E cél teljes elérése s általában egy a kor kívánalmainak minden tekintetben megfelelő adminisztratio létesítése teendik továbbá a politai adminisztratio tökéletesítését is a kormány egyik feladatává, a mint ezt a miniszterelnök ur már 1882-ben jelezte debreczeni választóhöz intézett egyik beszédében, ha lehet a történelmi alapon fejlődött jelenlegi politikai adminisztratio keretében, s ha szükségesnek bizonyul, tovább menve a kérdés megfelelő előkészítése után, az állami adminisztratio kiterjedtebb mérvű alkalmazása által is.

Nem azt kívánom én mondani az előadottak által t. uraim, mintha a jelenlegi jövedelmi források hasznosításán s a pénzügyi szakma körében nem lenne több tenni, reformálni való, sőt ellenkezőleg számtalan kérdés vár még megoldásra. Így legközelebbi feladatunkat a regálért adott kártalanításnak az ez iránt hozott újabb törvény alapján s a méltányos megállapítás s ezzel kapcsolatosan az italmérsi jövedelekről szóló törvénynek az államkincstár igényeinek megfelelő végrehajtása képezendi. Ha bár nem is azonnal, de a kérdés és előfeltételeinek megfelelő előkészítése után az egyenes adóztatás körében a fenálló törvényes határozományok kiegészítése és részbeni módosítása mellett, szintén arányosabb adóztatásra, az eltitolt jövedelmek lehető érintésére s különösen a kereseti és jövedelmi adóknál arán kellend törekednünk, hogy a tárgyi támpontok helyett, lehetőleg az egyeni kereseti és adóképesség legyenek irányadók.

Mihelyt a viszonyok engedik s az előfeltételek meglesznek, a kiadások lehető további apasztása végett a conversionalis hitel-

Az 1886-ik évi elszáll. 2.000.000 palack. Az 1886-ik évi elszáll. 2.000.000 palack. Az 1886-ik évi elszáll. 2.000.000 palack. Az 1886-ik évi elszáll. 2.000.000 palack.

műveleteket más államokhoz képest is ki kell terjesztenünk. Nem ugyan mint legközelebb megoldandó, de mint közelebb előkészítendő kérdések, tanulmányozást igényelnek a lottó-jövedék fokozatos megszüntetésének s ezen jövedelmi ág pótlásának kérdése, továbbá a valutarendezés, illetőleg a valuta és a pénzügyesség szabályozásának kérdése, azon elv szemeltartásával, hogy ez által a mindennapi élet feltételeit, a közterheket s magánosok terheit ne növeljük, hogy általa közgazdasági előnyt és tartható állapotokat biztosítsunk s ne újabb bajok és nehézségek kuforását tárjuk fel.

Oly kérdések ezek, tisztelt választók, melyeket nem lehet rohamosan megoldani, hanem ha idővet akarunk alkotni, megfelelőleg elő kell készíteni, előfeltételeiket kell megteremtetni. S ezen előfeltételek egyik legfőbbike — a rendezett államháztartás maradandó jellegű biztosítása.

A közgazdasági téren, t. uraim, számos intézkedés történt rendszeres egymásutánban, mely az anyagi érdekek felvirágzását s a közterhek könnyebb elviselését fogja eredményezni. A vasúti hálózat már korábban is birtokunkban volt egyes vonalainak kiegészítésén s a forgalmi igények által követelt felszerelésén kívül, a gácsországi, a nyugoti és a pécsi vasutak államosítása folytán az államvasutak hálózatát ismét három külföldi iránylatban egészítettük ki, az ország legszélsőbb pontjait egy egységes hálózat keretébe vontuk s ez által egy rendszeres, viszonyainknak megfelelő s azok szerint irányítható tarifa politikának vetettük meg alapjait. — Ma, midőn a gazdaság, a kereskedelem és ipar fejlődésének nem csak a termelés ocsósága, hanem a kínálózó piaci viszonyok gyors kihasználása, a változó forgalmi viszonylatoknak folytonos követhetése is a siker egyik biztosító feltételét képezik; ma ezek érdekeinek megóvása egy nagy, egész forgalmi viszonyainkat döntőleg befolyásoló állami vasúti hálózat nélkül alig képzelhető; ma a kereskedelem és ipar fejlesztése oly szoros összefüggésben áll a forgalmi igények kielégítésével, hogy ezek nélkül alig lenne elősegíthető. Ez teszi feladatává a kormányának, hogy nem érve be az eddig tett tarifális intézkedésekkel, minden tekintetben a tarifa-ügy átfogó, a pénzügyi és gazdasági érdekeket egyaránt kielégítő reformjával foglalkozzék. S ez tette feladatává a kormányának azt a másik, szintén nemcsak adminisztratív, hanem e mellett közgazdasági jellegű intézkedést is, hogy a kereskedelmi és iparügyek ellátása a közlekedési miniszterium ügykörébe utaltassék, az országunknak még mindig agricultur jellegű földmívelés pedig ránk nézve kiváló fontossággal bíró földmívelési és visszabiztosítási ügyek gondozását egy külön földművelési és igazgatási miniszteriumra bizza. Nem lehet ezölm e helyütt mindazon közgazdasági jellegű részletes intézkedésekkel foglalkoznom, melyek részben megtették, részint előkészítették, a melyeknek a vicinális vasutakról, az állategészségügyről, a halászatról, a mezőgazdaság érdekeinek megóvása és elősegítése a kormányának ezenal is nemcsak feladatát, hanem egyik legfőbb törekvését képezend.

A közgazdasági érdekekkel kapcsolatosan, még csak egy azokkal szoros összefüggő s a kormány közelebbi teendőinek körében kiváló és fontossággal bíró ügyről, az igazgatási kormányzatról kívánok röviden megemlíteni. — Az igazgatási adminisztrációnak behatárolható tétele, a magánjogi törvénykönyv egy részének, az örökösödési jognak, a bünyvadi eljárásnak s más számos feladatnak előkészítése foglalkoztatta azt az elmúlt két év alatt, s a magánjog kodifikációjának fokozatos megoldása, a bírósági szervezet végleges megállapítása s ezzel kapcsolatosan a kir. táblák decentralizációja, egy a kor igényeinek minden tekintetben megfelelő igazságszolgáltatás létesítése, a szóbeliség és közvetlenségnek a mi igényeinknek és anyagi erőnknek megfelelő előkészítése lesznek azon főbb de egyuttal korszakot alkotó feladatok, melyek ezen kormányzati ágazatot foglalkoztatják.

S most engedjék meg t. uraim! hogy áttérjek arra a harmadik nagy kérdésre, mely az elmúlt két esztendő uralta s a közelebbi jövőben is mindenesetre befolyásolandja pénzügyi viszonyainkat s ez a véderő kérdése. A fegyveres béke korszaka a mi viszonyainkat sem hagyhatja érintetlenül. Akkor, midőn látjuk, hogy a continens minden népe a végső erőmegfeszítésig törekszik véderőjének fejlesztésére; midőn látjuk, hogy ez e törekvés a legbiztosítottabb elszigeteltségben levő államokat is urálja; akkor, midőn a rendszeres haderőt minden államban a népek nagy hadserege váltja fel, a népek ezen nagy küzdelmét mi sem nézhetjük összevetett kezekkel, sőt ellenkezőleg, mi, kiket a véget a kelet és nyugat közötti önként a continens központjára helyeztet, fokozottabb ösztön által kell, hogy utalva legyünk véderőnk fejlesztésére.

Ez az európai viszonyok által előidézett s általunk meg nem változtatható helyzet tette szükségessé a véderő javaslat módosítását, a szolgálati kötelezettség szigorítását s azon nagy költségek megajánlását, melyeket a véderő tökéletesebb felszerelésére fordítottunk. Ezek a viszonyok teszik jövőre is köteleességünk, hogy habár a béke veszélyeztetve volna is, de állami biztonságunk s nemzeti érdekeink védelmére mindig készen álljunk s a költségek azon elodázhatlan mértékétől, melyet viszonyaink csak elviselni engednek, vissza ne riadjunk. Ezek a viszonyok teszik végül köteleességünk, hogy véderőnk berendezésében ki nem próbált értékű változtatásoktól óvakodjunk, míg a jogosult kívánalmak érvényesítésében is megfontolva haladjunk, követeléseinkben tartózkodók legyünk.

Alig van intézmény, melynél a változtatások veszélye-ebbek, hatásukban eleve kevésbé lennének kiszámíthatók, mint a hadsereg intézménye. Én ugyan azok közé tartozom, kik a közös hadsereg intézményét a mi viszonyaink közt mellőzhetlennek, annak megszüntetését úgy a monarchia, mint különösen hazánknak s a magyarságnak érdekeiben veszélyesnek tartanám. Azok közé tartozom, kikben erős a politikai meggyőződés, hogy a közös hadsereg intézménye önálló államiaságunk minden követelményével, nemzeti aspirációink minden jogosult igényével teljes és helyes összhangba hozható; de igen is elismerem, soha nem is tagadtam, hogy ennek a teljes összhangba látréhozása tekintetében még van tenni, módosítani való.

Csak hogy uraim, ha nem külső jelenségekben, hanem lényegükben itéljük meg a dolgokat, ha egyes, nem a jogok alapjára, nem az érdemre tartozó kiciségeket által magunkat a helyes iránytól elterelteni nem engedjük, el kell ismernünk, hogy a haladásnak e téren is jelenségei mutatkoznak, el kell ismernünk, hogy a fenforgó ellentétek alig a dolog lényege, mint inkább külső formai-ások körül csoportosulnak, el kell ismernünk, hogy egy hosszú multtal összefont viszonyok egy csapással meg nem változtathatók s el kell végre ismernünk, hogy az az európai helyzet, mely az óvatosságot saját érdekünkben parancsolólag teszi feladatunkká, bennünk, kik a hadsereg intézményének hazai viszonyainkkal való teljes összhangba hozatalára törekszünk, tartózkodásra int, azokat pedig a kiket a külön nemzeti hadsereg, megengedem szép és midnyajunkra nézve tetsző, de ha nem a vágyódások melege, hanem a politika rideg következetessége szerint bíralom a viszonyokat, nézetem szerint veszélyes eszméje vezet, szűnetelésre inti.

Engedjék meg azért tisztelt uraim, hogy a véderőről mondottakkal azzal fejezzem be, a mi nem csak engemet, hanem nézetem szerint minden kormányfőfőt fog vezetni. — Feladatunk és vezetésünk leund a véderő fejlesztése, állami érdekeinknek minden körülmények közti biztosítása, a hadsereg intézményeinek alkotmányosságunkkal s nemzeti létünk követelményeivel való lehető teljes összhangba hozatala s a véderő költségeinek megállapításánál a szükség mérvének, de e mellett teherviselési képe-égünknek is folytonos szem előtt tartása.

Ezek után a miniszter újból igaz, szívből eredő köszönetet mondott választóink megjelenésükért s magát további szives figyelmükbe ajánlotta. A beszéd rendkívüli hatását mi sem jellemzi jobban mint az, hogy miután dr. Tóth köszönetet mondott a miniszternek, Nyírő az ellenzék nevében kijelentette, hogy nem állítanak fel jelöltet. Este fátylasmenet volt s azután sétahangverseny mindkettő fényesen sikerült.

Szilágyi Dezső levele. Szilágyi Dezső igazságügyminiszternek pozsonyi választóhoz intézett levelét tegnap délután olvasták fel a választói gyűlésen. A terjedelmes levél két részre oszlik. Az egyik rész személyes természetű dolgokat, nevezetesen a kormányba való belépésének okait tárgyalja. A másik rész egy program alapvonásait tartalmazza. Kifejti a városi intézmény nagy jelentőségét és fontosságát az iparra és kereskedelemre nézve s kijelenti, hogy ő ezeknek egy helyen való összpontosítását nem helyesli. Kijelenti továbbá, hogy ő a királyi tábla decentralizációjának, valamint a fakultatív polgári házasságnak híve s igéri, hogy a bírák létszámát jelentékenyen szaporítani fogja. E nagyérdemű nyílt levelet lapunk holnapj számában bővebben fogjuk ismertetni.

Képviselőválasztások. Egyhangú választás lesz alkalmasint a legtöbb kerületben, a melyben most képviselőválasztásra készülnek. Pozsonyban a szabadelvűpárt ma tart gyűlést, mely Szilágyi Dezső igazságügyi miniszter jelöltségét kiküldti s így ellenjelöltől szó színes. Nagy-Bányán W. Kerle Sándor pénzügyminisztert, a ki ott vasárnap tartott programbeszédet, szintén egyhangulag fogják megválasztani. Szilágyi-Somlyón a szabadelvűpárt gr. Esterházy Dénes, hir szerint visszalépett a jelöltségtől s így a függetlenségi párti Vályi Árpád az egyedüli jelölt s Török Szentmihály.

s o n gr. Szapáry Gyula miniszter nem lépven fel, a függetlenségi párti Herman Ottó, kinek pártja vasárnap tartott nagy gyűlést, alkalmasint egyhangulag fogják kiküldeni.

Külföld.

Szerbiában erősen forronganak a szellemek s kezd már mutatkozni az az általános elégedetlenség. A liberális párt egyre élesebb ellentétben áll az uralmon levő radikalizmussal s újjalakul ábra törekedve, olyan program megállapításán fáradozik, mely a közelebbi választásokon nagyobb szerep jutathatná. A párt lapjai folyvást éles harezban állnak a kormányval, melynek elhatározott törekvése látszik lenni, hogy mindazt megbolygassa és megszüntesse, a mi a leköszönt Milán uralma alatt az akkori rend fenntartását célozta. Magát Milánt is egykori hívei, Todorovics Pera és Garassani a sajtó utján oly módon támadják meg, mely bármely magánemberre nézve is a legnagyobb mértékben sértő. A kormány Mihály exmetropolitát hazahívja, Natália is visszatérően van. sőt ugy látszik, állandóan fia közelében akar maradni. Mindez elegendő ok arra, hogy Milán megrövidítse a szent földön való időzését és hazasiessen Szerbiába, ámbár nem igen képzelhető el, hogy mint egyszerű magánember, s a kit azonkívül még sokan gyűlölnék is, mi ozét és hatást érhet el. A radikális kormányzat is meglehetősen kéjelmetlenül kezdi magát érezni az orosz jóbarát cizrogatásától, ki Szerbiát most már valósággal a magáénak kezdi tekinteni.

Boulangier tábornok Angliában. Boulangier tábornok kénytelen a belga kormányának megtenni a szövetséget, hogy tartózkodási helyét Angliába tegye át. Ha ugyam is nem tette volna önként, akkor hivatalosan kiutasították volna. Erre azonban nem volt szükség, mert azon egyszerű figyelmeztetésre, hogy őzelmét Belgium nem szívesen látja, Boulangier már talán ma Angliába, a szabadság és klasszikus földjére, hol a trónkövetelőket is csak a legvégső esetben fenyegeti a kiutasítás veszélye utazik. Mig Boulangier a vándorlásra adta magát, a francia szenátus vizsgáló bizottsága az ellene indított pürben nagy erélyvel működik. A vizsgálat óriási arányokat üt s még hetekig el fog tartani. — A francia lapok szerint a bizottság ez alkalommal egy monarchista összeesküvés nyomára bukkant. A terv az volt, hogy 1887-ben, midőn Grevy lemondott, hogy Sausier tábornokot, Páris je enlgi katonai kormányzó-ját, ültessék az elnöki s az ő segélyével restaurálják a monarchiát. A vizsgáló bizottságnak állítólag — igen fontos adatok vannak kezében arra nézve, hogy 1887-ben Párisban és Londonban formális összeesküvés létezett s kevésbé mult, hogy ezen összeesküvés elérje célját. Az 1887. évi kongresszuson a jobb oldal 148 szavazatot adott Sausier tábornokra ki e köztársaság e nöki székére a jobboldal jelöltje volt.

A debreczeni felolvasóköréről. A helybeli felolvasókör a mult hóban ötödik évi működését fejezte be, a rendes közgyűlés a jövő vasárnap délelőtt tartatik meg a városához nagytermében s talán nem lesz felesleges ez alkalommal néhány sorban a kör jövőjéről megemlíkezni. Néhány év óta a vidéki városok közül sokan utánozzák a fővárosban és koronként másutt is tartatni szokott téli felolvasásokat. Ezen felolvasások némely helyen testületileg szervezett körök rendezik, másutt egyes buzgó férfiak, leginkább tanárok, gondoskodnak tartásukról. A felolvasás tartásából begyűlt jövedelem egyes helyeken közművelődési, jótékony vagy szépitési célokra fordítatik, e képen a szellemi hasznot az anyagi jólét emelésével, a város szépitésével hozzák egybekötésbe. A felolvasások tartásában azonban mindenütt főzél a közművelődés emelése, a multatás csak mellékes. Városunkban a nyilvános felolvasások tartása már nem új dolog. A gazdasági intézet és két középiskola tanárai már régebben megkedveltették, de az alapszabályok szerint működő kör ezeltől öt évvel kezdte meg működését, hogy milyen eredménnyel, azt azok tudják legjobban megítélni, kik szorgalmas látogatók voltak a felolvasásoknak. Ez alkalommal a kör életéből csak egy feltűnő jelenségre akarom a figyelmet felhívni. Elejétől kezdve szokássá vált, hogy a közgyűlésre igen kevés tag jelent meg, ugy hogy a mult évben az első kitűzött időben meg sem lehetett tartani. A tömeges pártolás mellett e jelenség csodálkozásra indíthatna, ha nem tudnók, hogy e látszólagos közönyösség terjesztéséhez az alapszabály is akaratlanul hozzájárul. — A tagok nagy része ugy gondolkozik, hogy a közgyűlésen semmi fontosabb ügy elő nem fordul, a kör működéséről szóló jelentést a tagok nyomtatásban annélkül is megkapják, a jövő őszi működéséről tavasszal intézkedni alig lehet s a rendezőség szokott módon gondoskodni fog felolvasásokról.

Ezen cikket a mi tegnapi hasonló tárgyú közleményünk előlvasása előtt írta meg és küldötte be hozzánk B. ur, a kör tisztikarának egyik tagja; ezért nem törtéink ebben hivatkozás a megelőző cikkre.

E gondolkozás azonban nem egészen helyes, mert a kör jövő évi működésének irányát megálapítani, a tapasztalatokból elvont tanúságokat felhasználni, a tagok óhaját befolyásos módon kinyilatkoztatni csak a befejező közgyűlésen lehet. Némelyek elevebbé óhajtanak tenni az előadásokat, mások szemében a komolyabb irány még most sem eléggé szilárd, vannak, kik a kör eddig fel nem használt jövedelmét meghatározott célra (pl. szepészeti muzeum) akarnák fordítani, többen a magasabb zenei művészet cultiválását is felvenni óhajtanak.

Mindezen különféle nézet és óhajítás kiegyenlítését találhatna s lassanként megvalósulhatna, ha az illető t. tagok véleményeiket nem szük baráti körben terjesztenék elő, hanem a legilletékesebb helyén, a kör közgyűlésén.

Óhajtandó volna tehát, hogy a vasárnap közgyűlésen a t. tagok minél nagyobb számban jelenjenek meg és esetleges indítványukat a választmányának előlegesen tudomására hozzák. — (B.)

Debreczeni lóversenyek.

— Második nap. — Egész sora vágatott tegnap délután is a bérkocsik és magánfogatoknak a debreczeni lóversenyter felé. Tagadhatatlan, hogy o y mozgalmas képet, minőt tegnap a turf nyújtott ritkán lehet a mi lóversenyterünkön látni. A tribün megtelt előkelő közönséggel, s az érdeklődés nem volt hiába. Volt több érdekes verseny, s a totalizateur kedvelőinek voltak izgalmas pillanatai.

Legérdekesebb volt a nagy akadály verseny. Egész váratiatul nyerte meg a verseny díjat Dollereder Emil husz hdn. ur Cyclopja. A totalizateur e futamon fizetett legtöbbet, ugyanis következő arányokban 1 : 27 : 5 : 127. A versenyek befolyása következő volt:

I. Debreczen város díja. 100 darab es. k. arany, melyből 90 arany az első és 10 arany a másodiké. Táv. 1400 méter. Futhatott minden 4 é. és id. belföldi félvér mén és kanca, mely 500 frt értékű versenyt nem nyert. Teher 75 kiló, 4 évesnek 4 kiló engedve. Tét 5 frt. Tétösszeg a másodiké. Elzárattott 6 nevezéssel. Futott három ló: Geist Gáspár ur Olyója, Harkányi Andor ur Hegyese, ifj. báró Wesselényi Miklós Jordánja, Első lett könnyen Olyó, lovogolta Merhall Ernő ur, második Hegyese, lovogolta báró Wesselényi Béla. Totalizateur 5. 7.

II. Eladó verseny. Egyletidij 1000 frank. Távolság 1600 méter. Futhatott minden 3 é. és id. ló, mely 1888-ban 900 frt értékű versenyt nem nyert. Teher 3 é. 70 kiló, 4 é. 75 kiló, 5 é. és id. 77 kiló, telivér 3 kilóval több. A nyerő 1000 frtért eladó. Tét 10 frt. Tétösszeg másodiké. Elzárattott 9 nevezéssel. Futott 5 ló. Erős küzdelem folyt le Arbenne és Padró közt. Eredmény következő: Első lett Harkányi Sándor ur Arbenneja lovogolta gróf Stahrenberg ur, második Kutschenbach Sándor ur Helgolandja, lovogolta maga. Totalizateur 5 : 11

III. Eladó verseny. Államdij 1000 frc. Távolság 3200 méter. Futhat minden félvér mén és kanca, mely 900 frt értékű versenyt nem nyert. A nyerő 800 frtért e adó. Tét 10 frt. Tétösszeg másodiké. Elzárattott 4 nevezéssel. Futott 3 ló. Első lett Geist Gáspár ur Békése, lovogolta Merhall Ernő ur, jó második ur, Üchritz Zs. Kedvese, lovogolta gr. Stahrenberg, harmadik Boér Sándor Harkányi, melyet Lázár Béla ur lovogalt.

IV. Nagyakadály verseny. Államdij 1200 frank. Táv. 4000 méter. Futhat minden mén és kanca, mely 1888-ban 900 frt értékű versenyt nem nyert. Tét. 15 frt. Elzárattott 8 nevezéssel. Futott 5 ló. Erős küzdelem f-jlődött Parnó vezetése után Cyclop és Rigoletto közt. A váratiulan eredmény a következő. Első Dollereder Emil ur Cyclopja, lovogolta maga, második Kutschenbach Sándor ur Rigolettója, lovogolta maga. Harmadik gr. Stahrenberg V. ur Parnója. Totalizateur 5 : 127.

V. Mezőgazdák versenye. Ez volt az utolsó, s a maga bohókás jeleneteivel igen érdekes verseny. Távolság a pálya köre nyereg nélkül. Nyeremény az elsőnek 90 frank, másodiknak 60 frank, harmadiknak 40 frank, negyediknek 20 frank. Futott 7 ló. Első lett Luczi János a bonnyja, második Murvai Ferencz Tündeje, harmadik Pósa János Barnája, negyedik Elkán Károly Katija. A meglehetősen hosszú szünetek alatt Czapek Péter karnagy ur vezetése alatt a 39-ik gyalogezred zenekara működött.

Napi hírek.

— A sorozási működés terv. Hajdu vármegye sorozó járásaira nézve következőleg állapított meg: A sorozó bizottság e nöke katonáról Czertik Antal őrnagy, hadkiegészítő kerületi parancsnok; sorozó tiszt Laivicska Aladár főhadnagy. A katoná orvos később fog kinevezetari. Polgári orvos Dr. Varga Géza megyei t. főorvos. A sorozás ideje: Hadházon május 10. Elnök polgári

MEGHIVÁS.
 A h.-nánási gőzmalom részvény társaság
 t. részvényesei,
 a f. hó 28-ikán délelőtt 10 órakor
 H.-Nánáson a városháza nagytermében tartandó
rendkívüli közgyűlésre
 tisztelettel meghívotnak.

A KÖZGYŰLÉS TÁRGYAI:

1. Elnök választás.
2. Két igazgatósági póttag választása.
3. Lemondás folytán megüresült egy felügyelő bizottsági tag választása.
4. Az üzlet kiszélesítése érdekében felveendő költsön iránti intézkedés és határozat.
5. Az üzlet vezető évi fizetésének megállapítása.
6. Több részvényes és az igazgatóság által beadott indítványok feletti intézkedés.

Nagy Kálmán

a h.-nánási gőzmalom részvény
 társaság h. elnöke.

Mauthner-féle kiállítási fűmagkeveréket
 Mauthner-féle margitszigeti fűmagkeveréket
 finom, egész rövidszálu eredeti angol perjét
 (Lolium perenne tenue)
 ajánl

MAUTHNER ÖDÖN
 MAGKERESKEDÉSE

≡ József főherceg ö. cs. és kir. fensége udvari szállítója ≡

BUDAPESTEN Koronaherczeg-utca 18. sz.

A fenti 3 fűmag czégem elsőrendű különlegességét képezi s a szerfelett kitűnő minőség legényesebb bizonyítéka az, hogy az általános országos kiállítás összes pázsitrészei csakis kiállítási fűmagkeverékekből létesítettek, valamint ama körülmény, hogy Budapest főváros összes nyilvános terai és kertjei valamint a Margitsziget részére szükséges fűmagvakat már évek hosszu során át kizárólag csak czégem szállítja.

A főárjegyzék 160 o'dalra terjed melyben vagy 600 ábra könynyebbíti az egyes czikkek megválasztását, kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

VAN HOUTEN-féle tiszta
 el van ismerve **CACAO**

LEGJOBBNAK és használatban a **LEGOLCSÓBB.**

1/2 kilo mindig elegendő 100 csésze legfinomabb csokoládéra

Mindenhol kapható a finomabb gyógyfűkereskedésekben, csemege- és fűszerkereskedésekben s cukrázdákban bádogszelencékben 1/2, 1/4 és 1/8 kilo tiszta súlytalommal.

Kapható Debreczenben: Geréby Fülöp Csanak József és Riekl József Zelmos uraknál.

Megszabadultam
 a terhes szeptőlőtől,
 Bergmann liliom tej-szappana
 napontai használata által.
 Kapható: egy darab 45 kr. Dr. Rothschnek V. Emil gyógyszerárában (Telefon 65-székűtés.)

Kiadó bolthelyiség.

Piacz-utca 1829 ik számú házunk
 nál a Deutsch A. féle bolthelyi-ég
 1889. évi május 1-től kezdve
 kiadó.

Debreceni ipar- és kereskedelmi bank.

DEBRECZENI ASZTALOS-EGYLET

temetkezési intézete és sirkő-raktára

Kenyer-piacz tér, Tisza-ház.

Bátorkodunk a n. é. közönség szives figyelmét a már 16 év óta fenálló, solid és pontos kiszolgálás, továbbá jutányosság tekintetében általánosan elismert

temetkezési intézetünkre

felhívni s azt, valamint nagyválasztékú

SÍRKŐ-RAKTÁRUNKAT

előforduló esetben becses pártfogókba ajánlani.

Eddigi üzleti elveinket változatlanul fenntartván, azon helyzetben vagyunk, hogy t. vevőink igényeit minden tekintetben kielégíthetjük s bármily szerény vagy díszes temetkezéseket a legjutányosabban eszközölhetünk.

Sirkő raktárunkban készletben tartunk mindennemű márvány, syenit, gránit stb. emlékköveket s azokat a legolcsóbb árban árusítjuk el. — Ugyiszintén elvállaljuk azoknak felállítását, melyért csak saját kiadásainkat számítjuk fel.

Szives pártfogásukat továbbra is kérve,

tisztelettel vagyunk

DEBRECZENI ASZTALOS-EGYLET

kenyer-piacz tér, Tisza-ház.

Vidéki megbízások pontosan teljesítettek,

Korona forrás legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyúvíz raktára Debreczen és vidékre.

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
 debreczeni fiókelep áru csarnoka

ajánl legjobb minőségű szepességi főzelékeket,
 boszniai szilvát, szilva izet, pergetett és keretmzet,

különféle friss minőségű

sajtokat, lipthói-turót.

Magyarádi, ménesi, szegszárdi, egri, (bikavér) sashegyi-
 szomorodni,

tokaji asszu gyógy borokat,

csira képességükért kezesség mellett

gazdasági és konyha kerti magvakat;

különösen pedig

oberndorfi takarmányrépa magot,
francia és magyar luczernat

legjutányosabb árak mellett.

Tisztelettel

Gazdák és iparosok általános hitel-
 szövetkezet debreczeni fiókelep
 áru csarnoka. Nagyvárad-utca, megye-
 ház mellett.

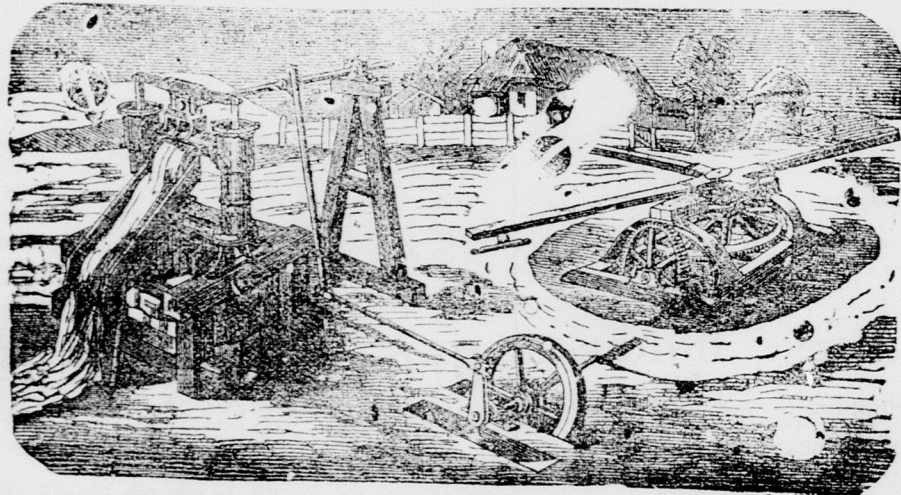
Korona forrás legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyúvíz raktára Debreczen és vidékre.

Alapított 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang és erezőntődeje

BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.



Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet
kutakban és mindennemű szivattyukban

Elvállal teljes vízvezetékek berendezését városok, földbirtokosok és magánzók részére, modern technical alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ és MAGÁN FÜRDŐK
 felszerelésére

szagmentes ürszékék

felállításra és minden vízművi munka gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten küldetnek.

EGYETLEN BELFOLDI SZIVATTYU GYÁR